

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

4 Creatane cuncta, tam necessaria quam contingentia, æternæ legi
subijciantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

directe legifer promouet subditos in fine honestum, atq; altero modo in quantum in penam eos desinit permititq; nature imperu ferri. Vnde ille sequalitas in subditus in sua obiecta, quæ brutis animalib. esset naturalis, lex nempe nature iure consonans, hominibus est obliquitas ac deflexio nature suæ quatenus est rationalis, cui quidem rationi motus ille recalcitra. Et quia per iustitiam originale idem sensus appetitus quasi sua no continebatur, ne a ratione exorbitaret, & eadem iustitiam homo per peccatum amisit, ac subinde à Deo desinitus est dicitur inclinatio illa, fomes ac fauilla ignei peccati, atq; adeo distincta lex per quam similis bestijs factus est homo, sicut illud Psalmi, Homo cum in honore esset non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis, hoc est sensuali legi subiectus, quæ illi cum bestijs cõis est. Vt ergo ad argum adpretur rursus, distinguitur prior præmissa. Conceditur inquam fomitem peccati esse legem, non directe inclinante in verum bonum, sed in id quod est sensuale bonum, hoc est, quod est delectabile, aut vile. Et pariter distinguitur cum subsumitur, non deriuari a lege æterna, fatemur id inquam quatenus a ratione deriuat, ne garatur uero quatenus inclinatur in bonum quod præmissum. Ac præcipue qua ratione est pena peccati, nam in iustitia Dei fuit per illam delectionem liberi nostri arbitrij punire peccatum Adæ. Ad eundem prope modum dicitur. Legis enim iniqua quatenus a ratione declinatur (vt 2. de legibus, ait Cicero) non modo leges habendæ non sunt, sed nec appellandæ quidem. Quare hac ratione ab æterna non emanant. At uero quatenus non nihil simili iudicis legis retinent, videlicet inquam potestatem imperandi designant quodammodo influxus sunt diuina potestatis Nam (vt ait Paulus) Omnis potestas a Domino Deo est. Vnde, vt q. 6. & latius li. 3. q. 4. innotescet. Et potestas infidelium principum a Deo deriuat iuxta uerbum Christi ad Pilatum. Non haberes aduersum me potestatem ullam, nisi tibi datum esset de super. Ad tertium denique respondetur, quod lex humana quæ nullum permittit approbando vi bonum, vt illa quæ fornicationem pronuntiat esse bonam, nequaquam ab æterna deriuat. Illa autem quæ impune eam permittit, quia omnia non potest coercere flagitia, in hoc

quod non conatur ad id quod perferere nequit, recta ac prudens est, atque ideo a lege æterna descendit, licet eam tanquam debiliore perfecte non adæquet.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum creata cuncta, tam necessaria quam contingentia æterna subijciantur legi.

Subsequitur ut quarto huius questionis articulo exploremus an tota creaturarum uniuersitas subdita sit æternæ legi. Et quidem de affirmatiua conclusione non solum sacrosancta fides, uerum, nec ratio physica ambigere sinit. Vt enim Domini est terra & plenitudo eius, quantum ad creationem, sic & quantum ad gubernationem (vt ait ipsa Sapientia) attingit a fine usque ad finem, & disponit omnia sua uiter. Et c. 14. Tu pater gubernas omnia prouidentia. Vnde non modo Iob eos irridet, qui Deum negabant nostram curare, sed aiebant inter cardines cœli contineri, uerum & Cicero in iustitia de Natura Deorum uchementer eisdem obiurgat Philosophos neque eos suo nomine dignos censet. Nam si diuinam prouidentiam de medio sustuleris nulla in nobis inesse potest erga Deum amicitia, pietas, sanctitas, aut religio. Ad interrogata, hec quod est, ut quorundam dubitantes explanemus. Sunt autem tria hæc de quibus dubitatur, scilicet necessaria, contingentia, & humana, nimirum: homine superiora, eedemque inferiora, & sua ipsius opera. Arguitur ergo quod necessaria non subsint æternæ legi. I ex omnibus imponitur, ut a malis cohibiti recta incedant, ac subinde reliquas res humilioris ordinis, ut uiam item quoque nature suæ non deserant, necessaria autem, cum impossibile sit aliter se habere, nequeunt a natura sua declinare, aut deficere, atque adeo nulla indigent cohibitione, ergo legi æternæ non subijciuntur. Et secundo arguitur. Diuina non sunt subiecta eidem legi uidelicet neque personæ diuinæ, nec a tributa, quia ubi est summa æqualitas, nulla esse potest subiectio, ergo non omnia necessaria subduntur eidem legi. Tertio arguitur, quod neque omnia contingentia mutabilia & caduca homine inferiora supponantur eidem legi. I ex non ponitur (vt supra uisum est) nisi quibus promulgatur, reb. autem rationi experibus

Cicero. Rõ per more q stionis Triplex genus re rû, quæ in pie sentie ueniunt q stionem

Primū argum.

Secundū argum.

tertium philosophus.

nulla valet promulgari lex quippe qua cognoscere nequeunt, immo neque legi parere possunt. Nam ut auctor est 1. Ethic. Philosophus, ea que legi patent, ratione participant, ergo illa nulli subalternantur legi. Quarto ad idem arguitur eiusmodi contingentia sepe a sua deficiunt regula, ut patet in monstris natura, & in fortuitis casibus, ergo non oia eadem gubernantur lege. Quinto arguitur de humanis nris actionib. Hoes. n. aut iusti sunt apud Deum aut iniqui. Iusti autem quia filij Dei sunt. spu Dei aguntur (ut patet ad Ro. 4.) & ut legitur ad Galatas 5. qui spu Dei aguntur non sunt sub lege, iniquos vero prudentia carnis excipiet, qua (ut eodem loco ad Rom. subditur) cum inimica sit Deo legi eius non est subiecta, nulla ergo restat mortalium fors que subdita sit aeternae legi. Sexto denique arguitur lex aeternae (ut li. 1. de lib. arb. ait Aug.) est illa qua mali miseriam, boni autem vitam beatam merent, beati autem & dantur excepti sunt ab statu merendi ac demerendi, ergo non subiacent aeternae legi. Ex quo consequens apparet, ut nullus angelorum subiectus eidem sit, siquidem nullus est, nisi aut beatus, aut damnatus. In contrarium autem est illud Heester. 3. Dne Rex omnipotens in ditione tua cuncta sunt posita & non est, qui possit tuae resistere uoluntati. Vnde Aug. 9. de ciu. Dei nullo modo aliquid legibus summi Creatoris ordinationisq; subtrahit, a quo pax uniuersitatis administratur.

Ad questionem hanc tribus concluduntur. Secundo dubitatorum numerum respondetur. Prima est, cuncta necessaria preter Deum eiusque attributa, aeternae legi, subiecta sunt. Conclusio fidei nre documentis satis comperta est, atque eiusdem sapientiae praerogatio Prou. 8. Quia praeparabat caelos ad eam quae certa lege & gyro uallabat abyssos, quae aethera formabat iussu, & librauit fontes aquarum &c. Vbi necessaria, nempe elementa & caeli legis aeternae dispositioni subiungantur, sed terra & natura magistra id Arist. 2. Metaph. 4 & li. 5. perscrutatus est. Vbi ait aeternum esse causam. Et 12. Metaph. tex. 24. ubi ait primam causam esse omnium causam. Et 8. Physic. ubi unum summumque motorem constituit ex quo omnia pendent, non solum in mouendo, & operando, uerum in essendo. Necessaria. n. non idcirco talia censenda sunt, quae causam non habeant, sed quae natura sua sic procedunt ex necessaria causam, ut sint prorsus per naturam incorruptibilia, ueluti

angeli & caeli. Exemplum Arist. profert in scientijs Huius. n. quod est hominem esse reibilem causa existit, quod est animal rationale, cuius tamen necessarius sit effectus, quod causa. Et sicut se habet res ad esse (ait ibidem) sic ad ueritatem. Haec gratia interpretandi Arist. dixerim, qui cum opinatus fuerit celum atque intelligentias, immo uero mundum ab aeterno fuisse, sunt qui intelligere nequeant quantum ad esse primo motori subijciant. Nam secundum fidem Deum contentem creatorem caeli & terrae, peruium est, quo pacto eius gubernati cuncta obtemperent naturalia, & caelorum elementorumque motus, quod sic manu omnia tenet ac dispensat, ut si dimitteret, in nihilum abirent cuncta. Sed arguitur contra, ueritates perpetuae, ut hominem, esse animal rationale, quatuor & tria esse septem, quae ait Aug. antequam fieret mundus, uel ita fuisse, non subduntur aeternae legi, ergo conciu. non est uniuersalis. Probatur antecedens, per nullam potentiam aut uera esse ceperunt, aut desinere esse uera possunt, ergo non reguntur illa lege. Respondetur Primum, in hoc uult a Deo dependentia, quod existere in rerum natura ceperunt per diuinam creationem, & per annihilationem possunt esse hoc existentie amittere. Nam quantum ad hominem existentium re uera creatura sunt. Atque quantum ad perpetuam ueritatem, quae dicitur conuersionem indissolubilem praedicari ad subiectum ea praecitata ratione procedunt ab aeterna ueritate qua radius luminis perpetui a perpetua luce ueluti hominem esse uisibilem, germen illius est quod est esse rationalem excepimus aut Deum ac diuina ab hac subiectione aeternae legis per rationem supra factam, quae ubi nihil excogitari potest inaequalitatis, neque comminisci quidem possumus subiectionis. Quare si lius & si a parte procedat, nullatenus ei subditur, nisi in quantum homo, quia si ratione minor est praeter. Vnde 1. ad Cor. 1. Pau. subiectus erit Deo patri, cum tradiderit ei regnum. Quod si quis de uoluntate pariter diuina argumetur. Quidquid est rationabile rationi subdit, uoluntas diuina est rationabilis, lex autem eius est summa ratio, ut dictum est ergo uoluntas eius eadem rationi subdit. Terdicta S. Tho. respondit de diuina uoluntate bisariam nos loqui uno modo suam, in qua subsistit natura & sic non tamen proprie rationabilis, quae ipsa ratio per esse tiam, rationabile. n. participationem dicitur rationis aliter modo, quantum ad illa quae circa nos disponit & in ordine ad tales effectus concluditur

Quarta ratio.

Quinta. Paulus.

Sexta ratio.

August.

Prima concl. nra. Prima probatio. coel.

Arist.

obiectio

Solutio.

Nihil diuini subest aeternae legi, cum non sit ibi aliquid inaequalitatis Obiectio secundum S. Tho.

ceditur esse rōnabilis, quia cuncta s̄m suā
 rōnem ordine dispensat & administrat. Se-
 cūda conclusio, oēs creature irrōnales in-
 sensibileque & vitæ experies, quæ conti-
 nuo mutabilitatis fluxu rōrum & occidūt,
 æterna Dei lege agunt. Hanc S. Th. diluci-
 dat per intercapidinem inter humanā di-
 uinamq. legem, quam sic expositā accipito.
 Creaturæ irrōnales, quæ non agunt per
 cognitionē suā, nequāq. se in ipsū mouēt
 sed appulse aguntur ab alio. Quæ p̄p̄ cum
 homo legē subditis non ponat nisi regulā
 eorum mētibus sigillando, perq. se mouēat,
 fit ut eius leges non se extendāt nisi ad ho-
 mines rōnis participes. Cetera vero huma-
 nis actionibus suis mouet & gubernat, nēpe
 fræno & calcariis & reliqua inanima, per
 alia iusta. Ridiculus n. esset qui iumentis
 legē præferberet q̄n & quō debeant come-
 dere, dormire, arare, currere &c. At multo
 magis stupidus, qui herbis crescere impe-
 raret, aut arboribus fructus ferre aut lapidi
 quo se pacto in ædificio collocaret. Tū est
 circures aīantes, ut canes & simiæ. soleant
 instar quadā tenuis legis ad iocos assue-
 ri, Deus autē non solum regulā tā rōnali, q̄
 intellectuāli creaturæ mēte imprimat, qua
 se moueant, verum & toti rerum uniuersi-
 tati suos indidit appulsus & instinctus, quibus
 agantur in suos singulorū fines, ut apī ad
 mellificium, hirundini ad struendū nidū,
 & terræ proferendi fruges, & reliquis suas
 pariter virtutes agendi. De quo rerum om-
 nium instinctu & virtute intelligitur illud
 Psal. 48. Psal. Præceptum posuit & non præbit Ex
 quo fit, Deum non oīa parimodo admini-
 strare ac disponere, sed actiones hoīum, &
 angelorum per regulas quibus se in finē mo-
 uent, reliqua uero per uirtutes & instin-
 ctus quibus mouentur. In quibus & homines
 cōnumerandi sunt quātum ad nāles actio-
 nes, ut sunt nutritio & augmentatio & si-
 miles. Tertia conclusio. Actiones humanae, vi
 delicet liberae, oēs subiiciuntur legi æternæ,
 ac longe melius, ac perfectius sub eius ordi-
 ne comprehenduntur, quam reliquo dele-
 ctionis ordinis. Conclusio hæc patientior est,
 quam præcedentes. Actiones n. humanae
 sunt quæ ex cognitione finis procedunt, in
 ipsamq. referuntur ex utraq. autem parte
 scilicet cognitionis quam appulsus, subster-
 nunt æternæ legi, ergo perfectius quam aliis
 illi subdunt. Probat scilicet a præmissa. Veritas
 oīs (ut sup. dicebamus) participatio quæda est

veritatis sēpiternæ, diuine, ac subinde, quæ
 cūq. cognitio finis. Præterea sicuti ceteris
 reb. ad suos fines, sic hoī imō p̄tātius indi-
 ta est a natura q. opus Dei est, inclinatio q̄
 dā & pondus ad id q. legi æternæ cōsonat.
 Sumus. n. (vt 2. Eth. Arist. docuit.) ad uirtu-
 tes nati hoc inquam natiū est rōnali crea-
 turæ, ut s̄m rōnem uiuat, ergo tam s̄m co-
 gnitiōem, quam s̄m propensionem in bo-
 nū, liberis motibus necessarias, actiones hu-
 manæ substatæ sunt æternæ legi. Est tñ di-
 scrimen inter iustos atq. iniquos, q. in ma-
 lis ac prauis vtrunq. principii corrupti ac
 deprauati est. Nā & sydus agnitionis nā-
 lis terrenis affectibus, tenebre s̄c. & nālis affe-
 ctio boni corruptis habitibus, obicitur ac
 debilitatur. Tameñ neutrum prius exin-
 guatur. In bonis at̄ ac iustis, cū nemo hoc
 noīe, nisi qui in gr̄a Dei agit, dignus sit ut
 trunq. augeatur ac vegetatur. Nam & nāli
 lumini adhibetur fidei radius, & nāli incli-
 nationi sp̄ale Dei auxilium. Quo fit ut quā-
 tum ad actionē longe perfectius ac excel-
 lentius iusti subiiciantur æternæ legi quam
 iniusti. Cōsiderate hoc tñ S. Th. ad notaui.
 q. quanto deficientis atq. imperfectius per
 actionē se sumuntur imperatrici legi æ-
 ternæ, tanto per passionē atrocius subiecti
 sūt eidē ultrici. Nā q̄ tñ facere oīserūt in
 meritis, tñ in tormentis patiūtur acerbis.
 Vñ Aug. libe. de catechizandis rudibus,
 Deus, inq. ex iusta miseria animarū se de-
 ferentium conuenientissimis legibus, inferio-
 res partes creaturæ suæ nouit ordinare.
 Ad primū arg. rōndet q. etsi necessaria al-
 liter p̄ naturā se h̄re nequeat, tñ & produ-
 cta sunt & annihilari a Deo p̄nt. Præterea
 & q. a sua natura neq. deficere, neq. deui-
 re possint, cohibitio est & coercitio legis æ-
 ternæ, eademq. multo uehementior q̄ co-
 hibitio uoluntatis humanae, quæ a tali lege
 exorbitare solet. Secūdi at̄ conclusio cōcedi-
 tur, nēpe in diuinis nihil esse subiectū legi,
 sed cūcta esse eadē per essentiā legē. Ad ter-
 tiū rōndet q. brutis & insensibilibus reb. q̄ tñ
 ad sua nālia opera, promulgatur lex æterna
 per sigillationē instinctum & uirtutum ad
 agēdum, sicuti nobis promulgatur lex nālis
 per cōsignationē luminis mētibus n̄sis: Sed
 tñ quantum ad earundē rerum usum hoīb.
 posita est lex, qua debet illi uti. Et per hoc
 respondetur ad sc̄d̄am partē eiusdē argumē-
 ti. Nā etsi creaturæ irrōnales rōne humanā
 nō participent, ut possint humanis legibus

Ariston

Aliter probat q. im p̄bi sunt subiugo legis æternæ

S. Tho.

August.

Ad primū arg.

Ad secūdum.

Ad tertium.

obtemperare participant tamē rationem diuinam quae latius patet. Vnde sicuti mēbra dominio despono obediunt, anima ut auctor est in Poli. Aristot. sic res irracionales obediunt Deo. Hoc tamen uerū est, quod quia non sunt per se rōnis cōpotes, instinctus illis impressi nō habent propriā naturam legis uelut in nobis lex nālis. Ad quartum rēponderetur, quod nec monstrat neq. casualia prāter ordinem diuināe regule accidunt, sed dicitur monstrum respectu causae particularis queream integram intendebat, & casuale respectu hominis, cui prāter intentionē imprudenti ac nescienti contingit, diuine at rōni causae ipse monstrorum & casualium prospectus sunt. Quare Deo nihil est casuale nec fortuitū. Ad quintū at iam rēponsum est hoium tam iustorū quā iniquorum actiones diuināe legi subditas esse. Quid aut adducitur. Qui spiritu Dei aguntur, eos non esse sub lege, in hoc sensu legendū est, q. legis pondere nō premuntur, quia nō seruit, sed filiali timore legis dicto audientes sunt, atq. adeo Spiritus sancti ductu potius quā legis coactiuuunt, quasi a legis liberi. Vnde illud, Iusto non est lex polita, & illud 2 Cor. 3. ubi spiritus Domini, ibi libertas. Ad aliud autē de carnis prudentia itidem concessum est iniquos, quantum ad actiones, non sub iici diuināe legi imperanti, recidere, tū per passionem in eandem uindicantem. Ad sextū demū rēponderetur q. cum eisdē causis res & moueantur in fine & ipso conferuntur consequens sit ut non modo in hac militatium vita, verum & in alia omnes sub eadem diuina lege degant, nepe dum beati seu hoies consideres seu angelos illos sempiterna felicitate diuina ordinatione perfruantur, damnati uero tam demones quā homines in illis carceribus ordinationem diuināe iustitiae perpeffi duerunt.

Aristot.

Ad quartum.

Ad quintum.

Ad postremū argum.

QVÆSTIO IV.

DE LEGE NATVRÆ.

S. Thom. 1. 2. quæstio. 49.

ARTICVLVS I.

Utrum lex naturalis sit habitus in nobis existens.

Primū arg. ptis negat. Post legem æternam consequitur ut de aliis quæ ab illa deriuantur dicamus. Et primū hac quæstione quarta dele-

ge naturę Atq. hoc primo articulo de esuū ubi tantia, an sit habitus nobis inherens. Arguitur ergo cōtra id q. supponitur, Lex æterna s. m. Aug. li. 1. de lib. arb. est, quia iustum est, ut omnia sint ordinatissima, ergo per illam satis homo, abundeq. gubernatur, cum ergo natura in superfluis non redundet, non opus est nobis alia lege prāter æternam. Secundo arguitur, Homo aliter in suum finem tendit q. bruta, ut pote qui se in finem libere mouet per eius cognitionem rationis ductu, bruta autē nulla se ratione aguat, sed aguntur naturali instinctu, ergo homo non mouetur lege naturę, sed tāum bruta. A parte autem affirmatiua quæstii arguitur, tertio quod sit habitus. Triasur 2. Ethic auctor est Philosophi) sunt in anima nostra. s. potentia, habitus, & passio, lex autem naturalis neq. potentia est, neque passio, u. liquido constat, quia tam potentia quam passio indifferēs ad contraria est, s. ad bonum & malum, lex uero dictamen boni est ergo est habitus. In contrarium autem est quod ut supra quæstione prima ostendebamus, lex est rationis dictamen, quod sonat actum, uidelicet hoc aut illud faciendum est.

Ad quæstionem hanc tribus conclusionib. rēponderetur. Prima, Lex naturalis in mentib. nris inculpta est, & impressa. Probatur, Lex quæ (ut dictum est) regula existit & norma actionum nostrarum, duplex (ut dicebamus) habet subiectum. Inest. n. & in regulante, & in regulato, in altero tāquam mouente & in altero tanquam moto, actiones autem humane, ut proxima quæstione definitum est, subduntur legi æternæ, ergo Deus, qui cuncta suauiter disponit, ueluti nature auctor impressit mentib. nostris lumen, per quod legem eius æternam participant actiones nostras ad debitum finem quo suapte natura feruntur, dirigeremus. De quo lumine Dauid interrogantibus, quis ostendit nobis bona, ad Deum conuersus, responder. Signatum est super nos lumen uultus tui. Dicitur. n. significantissime Dei uultus lumen sue sapientię & rationis facies, per quam sicuti homo de uultu cognoscitur. Hęc autem naturalis impressio appellatur lex naturalis, s. m. illud Pauli ad Rom. 2. Genes quæ legem non habent naturaliter quæ leges sunt faciunt Vbi glo. si non habent legem scriptam habent tamē legem nālem qua

Secundū

Tertiū

Prima conclusio. Snadetur conclusio.

Psal. 90.